-81-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ
Ἀριθ. Ἐρωτ. Θεσ. 11, 81/1970

Α'

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

*

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

10-26 Φεβρουαρίου 1970

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Γ. ΓΕΩ. ΠΡΙΦΟΡΙΑ ΔΥΣΕΩΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΡΟΔΙΑΣ
Αριθμ. Πρωτ. 38

Υποβολή ερωτηματολογίου
Ακαδημίας Αθηνών

Εν Ροδιᾳ τῇ 28 Φεβ. 1970

Πρός
τόν κ. Ὑπηρεσιακόν Σύμβουλον Ὑπουργείου
Γ' Κυβ. Περιφερείας Δωρίου
Εἰς Φάρισαν

Παρακαλῶ τὴν τιμὴν νὰ μοῦ ἀποστείλετε ἐπιστημόνως ἀποσταλέν ἐρωτηματολόγιον σχετικῶς μὲ τὴν ἱστορικὴν ἐξέλιξιν τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως τῆς Φαρίσου, ἵνα τὸ συμπληρώσω.

Μετὰ τιμῆς καὶ ὑγιείας

ὁ Δ/ντὴς τοῦ Σχολείου
Δημοσθ. Ρόππης.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις) ... Ρόδια .....

(παλαιότερον ὄνομα : .. Μονεμβάρ ..), Ἐπαρχίας ... Τριναβρον ....,

Νομοῦ ... Λαρίσης .....

2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος Ἰωάννης

Καρανασταλλον ..... ἐπάγγελμα ... δδ. ... .

Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις ... Ρόδια - Τριναβρον .....

Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον. 30 (μετ. δημοτικ. δήμου ...)

3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίαι :

α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Γεώργιος Ράζης .....

.....

ἡλικία ... 81 ..... γραμματικαὶ γνώσεις. Δημοτικοῦ. Δημοτικοῦ.

..... τόπος καταγωγῆς Ρόδια .....

β) Νικόλαος Μαυραζάνης, 56, Δημότης Δημοτικοῦ, Ρόδια.

γ) Δημήτριος Κάρας Δημ., 50, Δημότης Δημοτικοῦ, Ρόδια.

Θεολογία Γιαλίδου, 34, Δημότης Ρόδια

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΘΗΝΩΝ

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σπορὰν καὶ ποῖαι διὰ βοσκὴν ποιμνίων ; Τὰ κτήματα ἦ. χωρεῖ. ἀραιοκάστατα. διὰ βοσκῆν, ὡ τὰ λιβάδια διὰ βοσκῆν. Τὰ λιβάδια ἦσαν εἰς ρυτὰ ἢ ἀλφῆς ἀλλ' ὡ οἱ χωρεῖ κατὰ τὴν ἐγκατάλειψιν προωρίζετο διὰ βοσκῆν διὰ τὴν βοσκῆν τῶν ζῴων ἀνῆν τῶν ἄλλων σὰ μονάδες. Ὑπῆρχον αὗται χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστήματα ; Χωρεῖ. χωριστοὶ βοσκότοποι. ὡ χωριστοὶ χωρεῖ...

2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα, δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ. Ἀνῆκον εἰς ἰδιωτικὰ πρόσωπα τὰ ὁποῖα ἀπέκτησαν αὐτὰ ἀπὸ τοὺς Τούρκους δι' ἀγορᾶς ... κ.τ.λ. κάποια (ἀκριβῶς) ἀπὸ τῶν 1883, ὅπότε τὸ χωρὶο ἀπὸ Τούρκικο ἔγινε Ἑλληνικό. Ποτὲ δὲν ἔγινε →

3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν γάμον τῶν τέκνων του, διαινεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν του ; Ναί. ἐφ' ὅσον ὁ γάμος τῶν ἀρρένων κάνει δὲν ἐπιπόγεται τὴν διαιρεσίαν τῶν μερῶν ἀνεκτικῶν ὅσον ὁ σύζυγος ...

→ ἄρχει Τούρκος ὁ ἑλληνικὸ. Μέχρι τὸ 1883 ἦσαν Τούρκοι. Κατὰ κατεύθυνσιν ἑλληνικὴ οἱ ἐπόλοι ἔλθον ἀπὸ βορινὰ νησία μέρη. Ἀνατολικὰ - Κεντρικὰ Ὀλύμπιαν, Πελοπόνησον.

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; ..ασχολοῦνται..συγχρόνως.Ο.εἰς τὰς δύο.....

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; .δὲν ἀπάντων.τεχνῖται.μόνον..γεωργοκτηνοτρόφοι.

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων· ποῖοι εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὅρους· ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; ..δὲν..ὑπάρχουν μεγάλα..κτήματα..τσιφλικικά.ἢ..μοναστηριακά.Ημερά. τὰ.βασικὰ.σιτηρά.οἱ.χωρικοί.μὲ.τὰς.οἰκογενείας.των.

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακατόροι κλπ.)..... Ποία ἦτο ἡ κοινωνική των θέσις ;...

.....—.....

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρῆμα;)..—.....

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ διὰ ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι· ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον· ἡμερομίσθιον εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος ; χρησιμοποιοῦντο ποιοῦντο.ἐποχικῶς.διὰ.τὸ.θέρισμα.τὸν.Ο.ἀλώνισμα.τὸ.λοιπὸν.γυναῖκες.(Ἀναφερόμενοι ἄνδρες.μόνοι.Ο.μόνοι) ἢ.τὰς.γυναῖκες.των.ἐλαμβάνοντο.ἢ.χρῆμα.

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο;.....—.....

.....

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ;...Δὲν..ἐργαζόταν..νέοι.τόπου.εἰς.τὰ.....μέρη.τῶν.....

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς: ὡς ἐργάται...—.... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζῆδες), πραματευτάδες (ἔμποροι) κλπ. ; ..δὲν.ὑπῆρχαν..τεχνῖται.κτίσται.γύφτοι.....τεχνῖται..ἢ..ἔμποροι.....

δ'. 1) Πῶς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: μὲ ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (μὲ καῦσιν: α) τῆς καλαμιᾶς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ μὲ κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; Ἡμῶν ἀδίχα ἐλιπαίνοντο. Διά βωλίνας κόπρον, ἄλλα δηλαδή ἐπιβάλλαμεν... ἐκ τούτου τά ἐπιμολύνα φυτά τῶν χωρίων. Τά ἀναλόγια... ἀδρανοπαίρνατο. Ἀντίθετα νέα βωλίνας κόπρον. Ἐνίοτε ἄλλα κρόταφα. Ἀλλά νέα ἐπιμολυθοῦν.

2) Πότε ἔγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; Τό 1950 ἤτοι τόν πόλεμον τῶν Ἑλλήνων ἐν νέοις τῶν χωρίων συνεκαιριόν.

ε'. Ἀπό πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; Ἀπό ἀνάμνησιν ἀπό τῶν ἡλίκων ἐκείνων χρόνων, ἤξευν ὅτι ἤτοιμοι νά ἐπιστρέφοντο ἐν ἔτει 1883 περί τό 1883.

1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, ἤτοι μονόφτερο, δίφτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἔγινετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; Ἐκάστου χωρίου ἤξευν τό ἄροτρον βάσει τοῦ 1955. Ὁ τά δίφτερα, διά τό ὀρεινόν τῶν χωρίων ἐν τῶν προσφυβίνων. Ἐκεῖ κατεσκεύαζε ἐν αὐτά. Ἤξευν ὁ 3 ζῶα βαστοῦν ἕνα σύνολο. Τά ἀναλόγια ἀπό ἀρχαιότατον τά βόλα, ἀρχότερον ἀπό τήν λύρισα, τά διάφορον ἕνα χωριό.

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἑκάστου τύπου σιδηροῦ ἀρότρου μὲ τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1. χουρκα 4. σκαβάρι 7. χαρόλεβα 10.
2. ὑφομ=ερο 5. ατρόυς 8. χερολίβα
3. γαντζος 6. ὑνί 9. λάβις

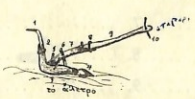

2) Τρακτὲρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) Ἀπό τό 1950

3) Μηχανὴ θερισμοῦ Ἀπό τό 1914 ἕως 1915

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1)

§ 2

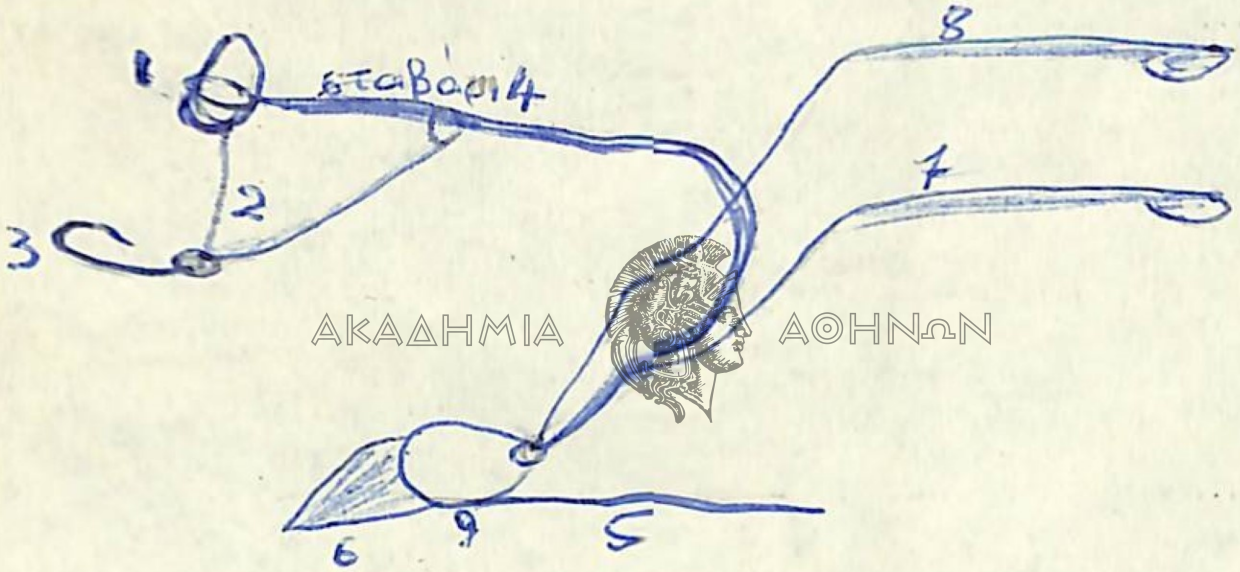

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

4) Μηχανὴ δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν). Από τ. 1315. Χειροποίητα

5) Μηχανὴ ἁλωνισμοῦ. Από τ. 1312. Χ. Χαλκίνων. Ρ.Τ.Σ.Σ.

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον .....—.....

.....

.....

.....

2) Ποία ἦτο ἡ μορφὴ τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

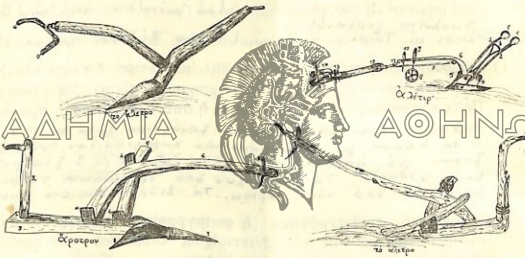

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον(1) καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. .....6. .....11. .....

2. .....7. .....12. .....

3. .....8. .....13. .....

4. .....9. .....14. .....

5. .....10. .....15. .....

(1) Ἐὰν εἶναι δυνατὸν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Ἐὰν ὑπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρίθμησιν).

4) **Τὸ ὑνί.** Τὸ ὑνὶ τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. – Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὑνὶ (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρῆσιν ἑκάστου.

.....

.....

.....

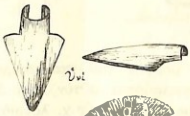

5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;.....

.....

6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατεσκευασμένη ἐξ ξύλου ἢ σιδήρου ;.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

.....

.....

.....

7) Ἐργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάϊ κλπ.).....

.....

.....

8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῷα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται): βόες ἢ ἄλλο ζῷον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος; Χρησιμοποιούσανε βόδια, άλογα κι ημιόνους. Μερικά χωριά κάνουν άλογα.

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῷα ἢ ἕν; Δύο ζώα. Μερικά χωριά κάνουν με 3 ζώα.

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῷα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός;

Στο βόδια. Ναι. Στα άλογα. Όχι. Χρησιμοποιούνε μια κομμάτι.

1

2

Σχεδιάσατε τὴν μορφὴν τοῦ παλαιοτέρου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεῦλες, πιζεύλια κλπ.). Ζυγός... βλ. διαγράμματος 1.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

10) Σχεδιάσατε ἰδιαιτέρως τὴν μορφὴν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας.

1φ. 2. Ζευλάς χαλκινος. βλ. το σχεδιο.

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ: λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα; (Σχεδιάσατε αὐτόν). Δεν υπάρχει. Μερικά λένε. Λένε. Ξύλινο. Βαλμπάσιαν. Αλλαχού. Ξύλινα. Βαλμπάσιαν. Βαλμπέζιθρα.

12) Ἀπὸ ποτὲ γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου; Από το 1925 περίπου. Πῶς γίνεται ἡ ζεῦξις του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον; Μ. Δύο. Τρόπους. Μ. Βεγγάνι. Γυρτό (Γυρτοζύγαρο) σίδερένιο. Βάζει πρόσωπο. Μ. Αρχαιοτέρων. Σιδέρενιο ζυγάρι. Γαλαμπάρι για τα λιβάρια.

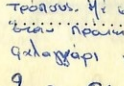

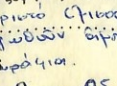

Περιγράψατε καὶ σχεδιάσατε (ἢ φωτογραφήσατε) τὴν σκευήν, τὴν ὁποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτὴν τὸ ἄροτρον.....

Τὰ ζῶα φορᾶνε λιβανιά ἀπὸ τὴν πλάτη τοῦ ὁποίου ἔδενανε οἱ βλυσιάνοι οἱ ὁποῖοι πηγαίνανε ἀπὸ δύο δυνατὰ ἀπὸ ἀπὸ τὸ καβαρόνι. Ὁ μαστιγωνᾶς κι ὁ μαλαγκάρι. Τὸ μαλαγκάρι πιανόταν μὲ τὸ χέρι τὸ ἀπὸ τὸ σκαφάρι κι ἀν ἦταν μέρος τὰ ἄροτρον.

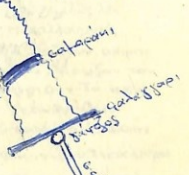

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὤργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον); 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος)· 2) γυναῖκα· 3) ὑπηρέτης. Σημειώσατε ποία ἡ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας. Ὄργωνε ἄνδρας ὁ ἰδιοκτήτης τὰ χωράφια τὰ δικά του τὰ δικά του κι ἀνοιξιάτικα.....

.....

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) .....

.....

.....

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον. Λείπει τὸ σκαφάρι κι βάνεται σκαρωνόταν τὸ μαλαγκάρι ἀπὸ τὸ ἐπάνω μέρος βλυσιάνοι οἱ βλυσιάνοι οἱ ὁποῖοι λιβανιάνι ἀπὸ τὸ καβαρόνι. Ὁ μαστιγωνᾶς εἶχε λιβαρία.....

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῷα (ἢ τὸ ζῷον) κατὰ τὸ ὄργωμα· μὲ σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῆ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζώων ἢ ἄλλως; (Περιγραφὴ καὶ σχεδίασμα ἢ φωτογραφία).

Βόδια: Τὰ μαστιγώνει. Μὲ σκοινί δεμένο ἀπὸ τὰ κέρατα τὰ ὁποῖα πάει μπροστὰ τὸν λιροκάβα ἢ μὲ ἀξάλι.

Ἄλογα: Ἀπὸ τὸν μαγκαφιὰ δένεται δεξιὰ ὁ ἀριστερὸς ἀχόνι πάει μαλαγκάρι στὸ λιροκάβι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

5 3)

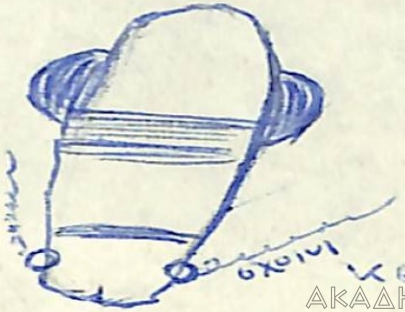

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

(εε. 19)

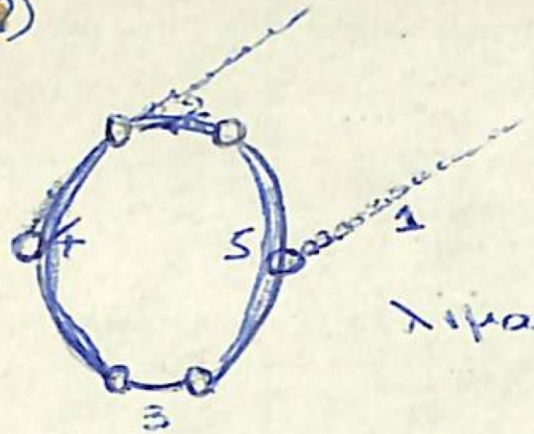

λιθαριά.

1 ἀλυσίδα τοῦ ἐμπορικοῦ μπαρί τῶ φαλαγκάρι
2 λουρί γιά νά κουμπώνει ἡ νά σφίγγει ἡ λιθαριά
3 σίδερο κάτω ἀπό τό λαιμό τοῦ ζώου.
4 & 5 τά βασικά μέρη τῆς λιθαριᾶς πού ἀκρεύλιγαν τόν λαιμό. Ἀπό τό μέρος τοῦ ζώου εἶχαν δεμένη ἀπένδυση, ἐλή μιά φάσα ἀπό βεῖζα & ἀπ' ἔξω ἦταν σιδερένια.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

4) Σχεδιάσατε πῶς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πῶς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὀργώνεται τὸ χωράφι μὲ ἀνοιγομένας αὔλακας (αὐλακιές) κατ' εὐθεῖαν γραμμήν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

[illegible]

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

[illegible]

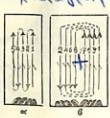

α β

Σημειώσατε μὲ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ σιτοῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορές ἢ σπορές, ντάμιες, σιαγιές, μεσόραδες κ.λ.π.); [illegible]

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρὶς (ἢ σποριά); μὲ αὐλακιάν; [illegible]

6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον μὲ σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῆται ἄροτρον; [illegible]

7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἴδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μὲ τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ.; [illegible]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σπορὰς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. Μόνον αἱ ἀμπελοφόροι ὀργώματα κοινοχήμαν. Εἰς ἀνωμαλίαν τὸ ὑμπελόφυτον τὸ ὑνί νὰ πάν βαθιά. Διὰ ἀμπέλια μόνο.

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορᾶς :

1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργιά, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. 4-5-6 ἀνάλογα μὲ τὸν καιρὸν τὴν ἐφέρναν τὰ χωράφια ὀργωνάν ἀπὸ ἀνοιξιὰν τὸν Ἀγανουάριο. Ὁ τελειωνάν τὸν Σεπτέμβριο. Τὸ καλοκαίρι ὀργωνάν ὁ τὴν νύχτα ἀ τὸν τὴν ἡμέρα. Τὸ ἀπὸ τὸ ὀργώματα ἀνάλογα τὸν σπορᾶς. Τὰ ἔλεγαν πρωτάλιτρα - δευτεράλιτρα κ.ο.κ. Σπίτια ἔλεγαν δευτερόνω, τριτόνω κ.ο.κ.

2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

Ὀργώναν τὴν ἀνοιξιὰ μία φορὰ ἀνάλογα τὰ κηπευτικά. Ὁ ἄλλο ὁ σκαλοποίημα. Ἔτσι ἔγινα μὲ τὴν σεσάν.

3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπάρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἄγρανάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν. Τὰ ἄφνναν σωνάδες ἕνα χρόνο. Ἄλλα τὰ ἄβλιωναν χωράφια. Ὅπως οἱ μαγιάς, τὰ σιβίφματα, τὰ ἄφνναν ἕνα χρόνια.

4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιεργείας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχήν; Δημητριακῶν, φυτῶν, ἀλλὰ καὶ ἀμπελιῶν, τὴν ἄνοιξιν τὸν καιρὸ τῆς σπορᾶς κατὰ διαστήματα.

5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται : α) κατὰ τὴν σποράν. π.χ. **τὸ δισάκι** εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ; Χρησιμοποιοῦσαν τὸ σπαρσάνι. Τὸ σόλιν. Μετάφυσαν. Εἶναι ἀξιοθέατο βίτσο. Ἐπὶ τῶν ἄλλων ἔκαναν. Τὸ ἀξιοθέατο χέρι β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται : τὸ ποδάρι, τὰ φτερὰ (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὑνὶ κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὄργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

5 [illegible] 33

Σήμερον. Διά τά σιτηρά, καλοκαίρι ο χωχλιδής
ένα τόν πάλλιο τί δύγανεα, ο ένα κατά
τήν σπορά τόν Νοέμβριο.
Διά τά κτηνοτροφικά. Ένα τόν Νοέμβριο, ένα
τόν Φεβρουάριο ω ένα παραπονής φυτεύσεως.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἐλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἡ ὁποία ἔχει τοποθετηθῆ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ; Γιὰ τὰ μαυκινύδια. Ἡ μανούβια νὰ μαλλόδει τὸ χαμ ἄγαν ἕνα ξύλινο φριγουνιό· ἢ τετράλκωρα σιδερένια κοφτιά· ἀπὸ χαλυβιά. Τὸ στρίωναν μὲ μαρφὶ στὸ κοφτείνι ἢ σὲν ἀξάλη ἀπὸ τὸ σίδερο μία νὰ ἔνα ζηλόστρο· νὰ ἄλλο ἄκρο νὰ δέσγαν τὰ ζῶα...

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); Ἂν τὰ χωράφι ἔφτα πολλὰ σβόλια. Ἢ ὅρο· ρίζετο μία ὄφιμη σανιὰ τὸ σβάρνιζαν μὲ ξύλινα σβάρνιαμα νὰ τρίφτη. Ἄλλος ἔν σήνετο σβάρνιστα.

3) Ἡ σκαφὴ μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποὺ δὲν ἔχουν ὀργωθῆ (μὲ σκαλίδα, τσαπὶ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1 - 3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἑκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

Ὅσο μέρος τὰ ἀγρεύ ἔχε ἀργωθῆ ἄγκε ἀνυλλιόρητο.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

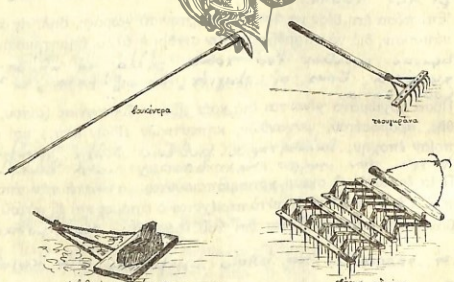

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἑκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) Χρησιμοποιοῦσαν φτυάρια (πλατειά) ὁ δικέλλι γιὰ τὰ βαρειὰ χωράφια ἀντὶ τσάπα· γιὰ τὰ ἐλαφρὰ χωράφια... χρησιμοποιοῦσαν... τσάπα... γιὰ τὰ βαρειὰ χρησιμοποιοῦσαν τσάπα ὁ δικέλλι.

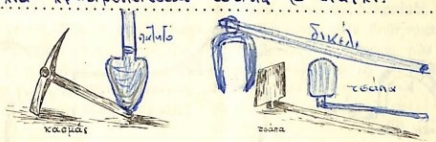

6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγὰν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποὺ ἐκτελοῦν
Ὄργωνε μόνος ὁ ζευγάς. Μαζί του στὸ χωράφι οἱ πάγκαιν ὁ ὁ γυιός γιὰ νὰ τὸν βοηθήσουν... ὅταν... μουργαζόταν.....

7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγίνετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἑκάστου εἴδους. Ὁ ὁρ. ἐφλ. κρέας... μαλαφάσι... ἐφυτρεύν... ἐνχρόνιο ὁ γυνοκάλαμα (πανροτάτιοι) ἐκ... μέα, τὰ ὁποῖα φύτευν (ἐπλάνιν) εἰς ἀλλα... μπουμπιές... χωρὶς... ἀντίρρεια.....

8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων· π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ. Ρόβη. ἐκ... ἀλλὰ ἐδίδυνα χωράφια. Σανόν ἔπαιρνα ἀπὸ μεράρι. Τριφύλλι... βαρειὰ χωράφια... ἀνάθεσε ποιότητα. Ἂν ποτίζαν ἀστίζαν εἰς αὐλάκιες ἀλλὰ ἀπλώνιν ὁ χωράφια μέρεν ἀνταβτοῦ.

9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιὲς (βραγιὲς) καὶ ἄλλως. Σήμερον... σπίνονται εἰς αὐλακιὲς 2 ἀπέχουν μία γλάστρα. Σπίνονται μία μία πατάτα εἰς ἀπόσταση 50-70 ἑκ. Γίνονται 2 φορὲς τὸ χρόνο πάνω κάτω· ἀπορρ. Σὲ δυνατὴ χωράφια πέρνα δυὸ φορὲς. Ποτίζονται 2-3 φορὲς ἀνάλογα μὲ τὸ καιρό.

Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α.' Ἐργαλεῖα θερισμοῦ.

1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ·

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

π.χ. μὲ τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) .Ο δρεπάνι.εἶναι..μία.. χίφος φορούσαν παλαιά ρια .....

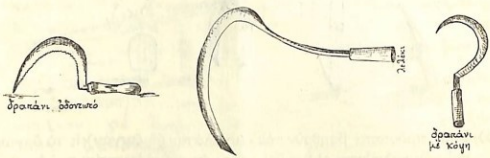

Ἐὰν ἦσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε. ....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφὴν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). Μ. κόσσες. Σιόρα Ο σύτρα.

3) Ἡ λεπὶς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν). Η λεπίς τοῦ ἀτλιτικοῦ ἦταν ὁμαλή .....

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο; Η χειρολαβή ἦταν σκαλισμένη ἀπὸ ξύλο. Λέγεται Ο ὑμνος ἐπειδὴ μὲ νὰ ὀλοφύρωνται τὸ λιβάνι. Δὲν ἔφερε ἰδιαιτέρα ὀνομασία.

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικὰ ἐργαλεῖα· (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) Τὰ κατεσκεύαζαν οἱ χαλκιάδες. Κάτω Τιρναβοῦ καὶ τῶν Ἀφρικανῶν.

6) Ἤτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθίων) ἢ τροφῶν των ζῴων (τῆς ρόβης κλπ.) Πλάστρα. Ἐκόβαν τὸ σιτάρι ἐξεριζώνοντο. Ἐπειδὴ πολὺ ἐξεριζώνοντο τὰ ρεβίθια (ἐπειδὴ ἐρρίζωναν κρίκιά) ...

β.' Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερὸν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. Τὰ μανιαικά σπαρτά. Ἐθερίζοντο οἱ ἄγρι. 20-30 πόντους ἀπὸ τὴν γῆ. Ὅταν ἔβγαν ἀγριοὶ κάτω τοῦ ἀγροῦ ἐπὶ λίγο κρόκα ἐκόβοντο πολὺ χαμηλά.

2) Οἱ στάχυες ποὺ ἔμεναν (ἢ μένουν) εἰς τὸ χωράφι μαζὶ μὲ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). Ἐλέγοντο Φ. Λέγονται ...

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιά), τὰ ὁποῖα παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραξιές, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν στάχυων καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θεριστὰ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα; Τὰς χεριὲς τὶς βαροῦσαν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους οἱ ἴδιοι οἱ θεριστές.

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριὲς) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχύων εὑρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς). Φ. Χεριὲς ἔβαζαν τὸ ἕνα μαζὶ στὴν ἄλλη ἐπειδὴ ἔβγαιναν ἀγριές. Δύο ἐργάτες ἐξεριζώνανε ἕνα ἀριστερὰ ὁ ἄλλος δεξιὰ τὶς χεριὲς στὴν γῆ καὶ μὲ ἕνα χαλκὶ ἄλλα ὁ κάθενας εἰς χεριὲς ἀριστερὰ τὰ ἔστρωνε. Δὲν διασταυρώνονταν. Ἀλλὰ ἐκεῖ τὶς ἔβαζανε ὁ μαγκλαδοῦς γιὰ νὰ τὶς κάνη δεμάτια.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

5) Πῶς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζὶ δράγματα ; Πολλαχοῦ καλοῦνται ἀγκαλιές. Οἱ χεριές... ὅν. ἄκρων. ἄλλο. ὄνομα. Μόνο. ὅταν τὶς ἔδενε. ὁ. γεμαχλιάτης. πολλὲς. φορὲς. σὲ. ἰσοζυγίστε. δέματα.. ἐλέγοντο δεματιαί.

γ.' **Οἱ θερισταί.**

1) Ποῖοι θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) θερισταί, οἱ ὁποῖοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἀπὸ ἄλλον τόπον καὶ ποῖον ; Θέριζαν. μόνον. ἄνδρες. κανείς. τὰ. ἐργατικά. χέρια. δὲν. ἤθελαν. ἀρκετὰ. ἤρχοντο ὡς. ἀλητόσυρτα... ξένοι. ἀπὸ. τὴν. Στάτιστα. (Μακεδονία) ἢ.. τὴν.. Καρυὰ (Θεσσαλία)..... .....

2) Πῶς ἠμείβοντο οὗτοι μὲ ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ' ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβὴ εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἄνευ φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μὲ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν). Ἐπληρώνοντο. ἡμερησίως. Ἀπὸ τὰ χρήματα. ἀγόραζαν. κάποιας. ἀπὸ τὰ ἀφαιρεμένα. Ἐποιοῦντο αὐτὰ τὸ ἀπόγευμα. ἀφοῦ κατέβαινε στὸ χωριό.

.....

.....

3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύλαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλλοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; Οἱ θεριστὲς δὲν φοροῦσαν στὸ ἀριστερό χέρι τὴν παλαμάρια. Ἕνα ἄλλο γάντι. χωρὶς δάκτυλα. ἀπὸ ξύλο. γιὰ νὰ ἀποφυλαχθοῦν ἀπὸ τὸ μαστίγιο. λέγεται. ἡ παλαμάρια. στὸ ἄλλο μέρος τοῦ κορμοῦ. ἀκόμη μία ζώνη προστατεύει γιὰ νὰ συγκρατεῖ τὰ σπάγκια. Ὄχι πλέον ἐδικοί ἀλλὰ ζοῦν ὅπου ἀλλοῦ ἀφοῦ ἔφυγαν λίγο νωρίτερα φοροῦσαν ζωνάρια ὑφάντα ἢ πλεκτὰ (χειροποίητα) ἀπὸ μέσα των.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχὴ ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; Διὰ τὸ ἀπὸ τὴν Τρίτην μὲ ἀρχὴ ἀναφέρεται 3ρεις Ω την Κυριακὴν ἀρχίζαν ὁποιονδήποτε ἄλλη ἡμέρα.

.....

5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. Ἐτραγουδοῦσαν διάφορα τραγούδια ὅλα σχετικά μὲ τὸν θερισμόν, Ω πάντα διότι ἀπὸ θερισμὸ δίν ἔπαιρναν μέρος γυναῖκες.

6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἕνα μέρος αὐτοῦ ἀθέριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυς ποὺ μένουν ἀθέριστοι ; (Εἰς τινας τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυς πλέκουν σταυρὸν ἢ ὑάθαν, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἐθίμον. Δὲν ἔκαναν τίποτε ἀπὸ αὐτὰ (σταυρὸν κλπ) ἀλλὰ μόνον ἕνα μέρος ἀθέριστο Ω ἀπὸ τέλος μὲ σταυροειδῶς μνάλωνε. Ω ἔδεναν ἀπὸ πάνω τὰ ἐθερίζαν ἕνα τραγούδι τραγούδια καὶ ὁποίος ἀδύς τὰν ἐνοαίν ἐνδυνάται.

.....

δ.' Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμόν ; Τὸ ἑσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; Τὰ δεμάτιασμα ἔγινετο ἀμέσως μετὰ ἀπὸ τὸν θερισμόν. Τὰ δεμάτια ἤμαν ἐκεῖ ἐκεῖ στὸν χωράφι ἀπὸ 2 ἐνὸς ἡμέρες διὰ νὰ ξηραθοῦν.

.....

2) Πῶς ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχυς καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδένοντο· κε κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν. Τὸ δεμάτιασμα ἐγίνετο ἀπάνω μπτὰ τὰ θερισμένα. Διὰ αὐτὸ ἕνας θερισμὸς ἔβαζε μαζί, φαί, πολλὰ ἀμοιρόσυστα μὲ σκοπὸ νὰ δένουν τὶς χεριές οἱ δεμάτια. Αὐτὸς ἔλεγετο μπαγλάτζας. Ἤξευν τὸν κόπον ἀπὸ τὸ χωράφι τὶς χεριές. Ἔδεναν τὰ δεμάτια μὲ μαλαφιές (μαλαφίνα πολὺ κατάλληλο γιὰ τὸ λάθεμα). Γιὰ τὸ σφίξιμο τὰ δεμάτια χρειεζόμασταν κάποιο μαλτζεκίνι κατασκευασμένο ἀπὸ ξύλο. Αὐτὸ ἔμοιαζε μὲ μπαγλάτζας. Ἀφοῦ ἔφτιαναν τὰ μπαγλάτζες διαστάσεις, ἕνα μικρὸ μπαρμάκι γιὰ νὰ σφίγγουν τὰ δεμάτια.

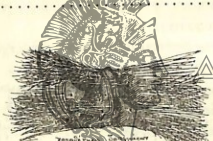

3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὡρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο; Ἀφοῦ ἔμεναν 2-3 μέρες ἔτσι ἀπάνω στὸ χωράφι ὅπου ἔπεφτανε γιὰ νὰ τὰ ξεραίνει ὁ ἥλιος. Μετὰ τὰ μαζεύαμε σὲ μιὰ γωνιὰ τοῦ χωραφιοῦ ἢ τὸ πιὸ ἐκκλησιὸ γιὰ νὰ μὴ πέφτει νερό. Κατὰ 100-150 τὰ τοποθετούσαμε κοντὰ στὰ μὲ τὰ ἀλλὰ σὲ μιὰ σειρὰ πρὸς τὸ νότο ἢ ἀνατολὴ γιὰ νὰ μὴν κτυπᾶει ὁ ἥλιος γιὰ νὰ μὴν κρυώνει τὸ νερὸ μὲ τὴν σκιὰ ὅτι ἄλλα ἀναπαύονται. Ἀφοῦ ἔκανε μιὰ φορὰ μονοήμερη δουλειὰ, τὰ δεμάτια ἔλεγετο σειρίνι.

ε.' **Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.**

1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ; Καλλιέργειες ἔγιναν πολὺ ἀρκετὰ διαστήματα ἀπὸ τὸ 1932 μὲ διακοπὲς ἐπειδὴ ἀπὸ τὸ 1967 πολὺ μικρὴ ἐκτάσεις

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Πότε γίνεται ἡ σπορὰ ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς. Η σπορά γίνεται
κάθε χρόνο. Μ. Φλουαρίου. 1-10. Δεκεμβρίου
Ο.Π. Ιανουαρίου 15-30. Φεβουαρίου. Φύτευ-
ση σπορά. Δρόμενα τα φύτεμα.....

2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγὴ (βγάλσιμο) τῶν γεωμήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ ἀρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ φωτογραφίαν. Γίνεται με το χοικό. Χρόνο
τοῦ. Ορχήματος. Δίνει. Περισσοτέρη. Γίνεται
σπορά. Χρόνια. Τοῦ. Τριχάνα. Διότι. Δ. κυλίνεται
Διότι. Χώμα. Κυλιόμενο. Ρολό. Παραμένει. Κυρά
χωρίς. Δίνει. Κατ' Γεμίζει. Κ' Κανονικά τα
τοπικά. Ανάγκες.

στ. **Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.**

1) Ἐσυνηθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφὴ τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκαν); Ἐὰν ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξίς αὐτοῦ. Δίνεται τα ζώα
με τριφύλι, χόρτο ο σανός
Τριφύλι. Σε. Σπαρτά. Χωράφια. Βαρμά. Σπαρνα. Τριφύλι.
Σπαρνα. Δίνει το σανό. Το σανό. Τα ζώα. Τα ζώα
νερά. Το. Σανό. Με. Κόβουν. Τρόπο. Χόρτο. Πρέπει
με νόβα ο το. Άγκιαν. Επί τόπου. Θέλει. Σπαρτε
χαμένο. Φύλο. Χόρτο. Μετά. Από. 2-3. Ημέρες. Το
Σέρνουν. Σιτάνο. Με. Κάλτσ. με. Λόγο. Από. Βάλτον.
Χρειαζόμαστε. Ο. Χωρίς. Χωρίς. Ανθρώπινες.....

2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσσαν κ.ἄ.). Κατά τον. Μήνα. 15-30. Μήνες. Το. Μαζί. Αλάνι
καρπό, δίνει σάχν, το. Ένοιωσε με νόβα (Σιδερά). Το. Άγκιαν
(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας). Δεν. χωρίς
2-3. Ημέρες ο. Μετά. Το. Ένοιωσε. Κάλτσ.
.....

.....

3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμοποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Τό ἄχυρο τό ἔβραζαν μέ τό δλόγυλο τοῦ σιταριοῦ ἢ κριθαριοῦ. Τό κοσκίνιζαν σέ σχοινένιες κόσκινα ἢ μπάλες δικτύου μέ χαμομήλι μυρωδιά.

Ο σανός ἦταν ἀπό τό κριθάρι. Ἔκοβαν κατά τίς 15-20 Μαΐου — κριθάρι πρίν δένει τό σάχνο, πρίν ἀλάκι καρπό, μέ κοσκινά. Τόν ἄλωνιαν 2-3 ἡμέρες κάτω ἀπό χωράφι ἢ μεγάλο πλάτανο

φωτογραφίας) [illegible]

.....

Γ.' ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

α.' 1) Μεταφορὰ τῶν δεματιῶν πρὸς ἁλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἁλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. Υπάρχουν εἰς μεγάλη ἔκτασιν ἡνωμένοι, οἱ μικροὶ δὲ ἁλώνια. Ὅταν ὅλοι οἱ χωρικοὶ μετέφερον πρὸς ἁλωνισμὸν τὰ δεμάτια. Τὰ ἁλώνια ἦσαν μέρη ξερὰ σκαφτὰ εἰς μορφὴν κυκλικὴ ὡς τὸ κάτω ἄνω πολὺ ὁμαλό. Ἀλλὰ τὸ καλύτερα ἦτο τὰ ξερὰ χόρτα ὡς νὰ μπορεῖ ὡς τὸ ἁλωνίζουν εὐκολώτερα.

2) Πῶς καλεῖται ὁ χῶρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἁλωνισμὸν δεμάτια. Εἴς τινας τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν; Υπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως; Ὑπάρχει μεγάλη ἀξία εἰς τὴν τοποθέτησιν τῶν δεματιῶν θεμωνιᾶς. Ἡ τοποθέτησις ἀπὸ τὸν ἁλωνιστὴ ἀκολουθεῖ κανόνας ἀρχαιοτάτους. Τὰ δεμάτια τοποθετοῦνται μὲ τὴν ὄψιν ὡς τὸ ἔδαφος. Τὰ δεμάτια τοποθετοῦνται μὲ τὴν ὄψιν ὡς τὸ ἔδαφος. Τὰ τελευταῖα δεμάτια ἀφ' ἑνὸς μὲ τὴν ὄψιν πρὸς τὸ κέντρο.

3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἁλώνι διὰ τὸν ἁλωνισμὸν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγίνετο παλαιότερον ὁ χωρισμὸς τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χῶρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἁλώνι; Υπάρχουν δύο μεγάλα ἁλώνια κοινόχρηστα. Ἀπὸ ἁλώνι μεταφέρετο ὁλόκληρο τὸ δεμάτι. Δὲν ἐχωρίζετο ὁ καρπός.

.....

.....

4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἁλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν; Τὰ ἁλώνια ἦσαν πολύ μεγάλα μὲ ὁμαλὸ ἔδαφος. Ὑπῆρχεν ἕνα τοῦ χωρίου ἀπὸ διάφορα μαχαλάδες κοινοτικὸ ἁλώνι. Ἀλλὰ ὑπῆρχαν καὶ ἰδιωτικὰ ἁλώνια τῶν ἀγροτῶν. Ἀπὸ τὸν μαγαζωνόν τὸν ἀπὸ τὸ ἀρμενικὸ ἕνα κτῆμα καθαρισμένο ἀπὸ χόρτα ὡς ἄστρον ὡς ἁλωνίσματα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

5) Τὸ ἁλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ; ἐὰν τοῦτο ἀνήκῃ εἰς πολλὰς οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆσίς του, δηλ. μὲ ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; Ἀνήκει σὲ ὁλόκληρη τὸ χωριό. Δὲν ἐξυπηρετοῦσε ἄλλα σκοπεύματα διότι ... ἦταν ἀρκετὴ (ἐξυπηρετεῖ). Ἦταν σαλὴ τέρμα ὁ ἁλωνάρης ἀκριβῶς τὸ ἁλώνι. Κάθε οἰκογένεια κάθαρε ... τὸ χρόνο ... ἀνάλογα μὲ τὴν ἔκτασι τῶν χωραφιῶν ὁ ἁλωνιστής.

6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἁλώνισμα καὶ πότε λήγει ; ... Ἀρχίζει περὶ τὰ τέλη Ἰουνίου (90) ὁ ἄλλος τέλος Ἰουλίου (18). Ἡ ἀρχαιότερη ἐδῶ ἦταν σαλὴ καθαριότητα ἐξηφανίσθη ἀπὸ τὸν καιρόν.

7) Εἴδη ἁλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματάλωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον ἐστρωμένον μὲ πλάκες).
(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἑκάστου καὶ παραθέσατε σχέδιασμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) ... Τὸ ἁλώνι τὸν τὸ χωρατάλωνο. Ἡ κατασκευή του ἦτο ἀπλῆ γιατί ... τὸ ἔδαφος ἦτο ὁλόκληρο ὁ ἄσφαλτος. Ἀφοῦ ἐκαθαρίζετο ... ἐπάνω τὴ φουντάτο ἐ ... ἀπὸ χώματα ἀδένα.

8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἁλώνι ἑκάστου ἔτους πρὸ τῆς ἐναρξεως τοῦ ἁλωνισμοῦ· (π.χ. τοῦ χωματάλωνου ; καθαρισμὸς αὐτοῦ καὶ ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρχει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν καὶ ἀχύρων) ..... Δὲν ... ἐπιδιορθώνεται ... Μόνον ... ἐπαλείφεται .....

.....

.....

.....

9) Ἡ ὡς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἁλωνιοῦ καὶ ἡ ἔναρξις τοῦ ἁλωνισμοῦ γίνεται ὡρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; Ὄχι. Ἐλαφρὰ σὰν τὴν ἄρτα ἀλλὰ Τρίτη ὁ Κυριακοῦς. Κυριακὴ ἐπιδιόρθωσα ... ἀρχὴ ὁ τέλος. Ἐκεῖ ... εἰς ἡμέρες ἀκόμα ἡ χρονιά. Ὁ ἁλωνιστὴς ἀρχίζει ἀφοῦ ἄλλα ἔφερε νὰ ἀνέβῃ πλέον ἀρχὰ ὁ ἥλιος γιὰ τὰ σιτάρια ἢ δρόσα.

10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἁλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου ὑπάρχει ἁλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἁλω-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἱονδήποτε ἄλλον.

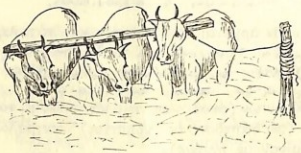

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιήσεως ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.). Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ ξύλινος στῦλος, ὑψους δύο μέτρων (καλούμενος στήγερός, στρούλουρας, δουκάντη, βουκάντη κλπ.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶνται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιάγραφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦνται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τὰ ζῷα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλικῶς, «νὰ ἔρχωνται γῦρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

.....

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ ἀλωνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνόστυλον μὲ τὰ ζῷα; (Εἴς τινας τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειές, αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμὸν τῶν ζῴων. Εἰς ἄλλους τόπους εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῷα περιφέρονται συνδεδεμένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειὲς περὶ τὸν λαιμὸν ἑκάστου ζῴου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται ἀκόμη) ἀλωνισμὸς κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα). Τὰ ζῶα τὰ ἕνα δίπλα στὸ ἄλλο (ὁ δουκάνος δίνει βάση - ἀνάλαφρα - ἀλλοῦ) ἐξεύρισκε κάθε μιὰ μέρα μὲ βελόνες ἀφ' ἑαυτοῦ τὶς λαβαρίδες μὲ τὴν ἀνάλαφρη πλευρὰ ἀπὸ κάτω. Ἡ κίνηση ἦταν ἀργὴ καὶ ἄνετη. Ἡ ἀνάλαφρη πλευρὰ ἔπεφτε πάνω στὴν ἀνάλαφρη πλευρὰ τῆς ἄλλης λαβαρίδας. Τὰ ζῶα ἔπαιρναν τὴν θέση τους ἀνάλαφρα ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος τὸ ἄλλο. Τὸ ζῶο ἀπὸ ἕνα μέρος τὸ ἄλλο ἔπαιρνε τὴν θέση τοῦ ἄλλου ἀπὸ τὴν ἄκρη τῆς ἀνάλαφρης πλευρᾶς τῆς λαβαρίδας ἀπὸ τὴν ἄκρη τῆς ἄλλης ἀνάλαφρης πλευρᾶς τῆς λαβαρίδας.

γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὡπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐζευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

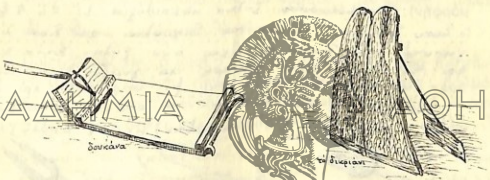

Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχάνημα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάνα, δικριάνι, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἡλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακὰ μὲ ἀλωνιστικὸν μηχάνημα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ἄ.) ἠλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων; Κατὰ τὸ κόμμα τῶν σταχυῶν κι' τὸ κρίξιμο τοῦ ἀλωνιοῦ μιὰ τὰ κάνανε μιὰ τὰ κάνανε. Τὰ ζῶα δούλευαν ἕνα μέρος νὰ χάνουν ὁ καιρὸς ἀπὸ τὸ ἀλώνι. Ἡ μαρασόπολη (ξύλινα ἐργαλεῖα) ἐνοίξαν τὰ σάκκια. Ἀπὸ τὸ ἀλώνι ἔβαζαν σιγὰ σιγὰ πρὸς τὸ ἀλώνι. Ἔβαζαν σιγὰ σιγὰ πρὸς τὰ ἔξω. Ἡ δουκάνα ἔβαζε δλάτ ἢ δικριάνι γιὰ τὰ ζῶα ἔβαζε κοντὰ ἐκεῖ ἐκεῖνος πλάτος ἀκριβὸς τὸ πόνταρε ἢ κάλιμπρ. ἀπὸ ἕνα μέτρο. Ἔβγαζε ἀπὸ τὸ κάτω μέρος. Ἔβγαζε ἀπὸ τὸ κάτω μέρος. Ἔβγαζε κάτω ἀπὸ τὸ ἀλώνι

δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ νὰ ἐπαναληφθῇ τὴν ἑπομένην. ; Ο ἀλωνισμὸς ἀρχίζει ἀφοῦ ἐλιάσουν. Ὁ ἥλιος φτάσει τὴ μεσημεριάτικη. Ἡ διαφορά: ἡμ. τὸ μεσημεριανὸ φαγητὸ κοιμᾶται τὸν ἀναπαύει τὸν ἀνθρώπο.....

.....

.....

.....

.....

12) Ποῖα ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἴς τινας τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): Χρησιμοποιοῦσαν ξύλινα μαρασόλια ἢ 2 ἢ 4 ξύλα ὁ ἕνα ἐπίπεδο. Ἐπίσης τὰ δικούλια ἀπὸ ἕνα λίγο γυρισμένα κατὰ ἄκρα ὁ ἕνα ἢ δύο ξύλα. Ἐπάνω κοντὰ τὰ στάχια ἕνας κόσκινας καὶ κρίζαν τὴ ἐπάνω ἀπὸ τὰ μεγάλα ἐπάνω κόσκινα ἢ μαρασόλι ἀπὸ ἕνα ἢ 4 ἀναλόγως ὅπως κόβουν τὸ σιτάρι χρησιμοποιοῦν διὰ μαρασόλια (ἢ μαρασόλι) ἢ 4 πολλοὶ ἢ:

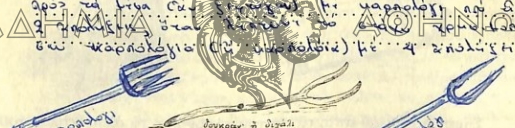

13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῷα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχάνημα τοὺς ἀκόπους στάχυς ; Ναί. Ἢ μαρασόλι. Ἀνάλογα. Ὅπως δῶ. Ἔρχεται τὰ στάχια. Κατὰ κάθε ἀρνητικὸ μοιάζει τὸν ἥλιο στοιβάζουν νὰ ἔχῃ ὁ γεωργὸς ὅλους τοὺς στάχυς νὰ. νὰ. μαζεύουν. μαζί.....

14) Ἤτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζῴων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ'κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευή της ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα). Ἐκεῖνα ποὺ κάνουν βούια κατασκευάζουν τὸν ἀλώνι, ξύλο μακρὺ ἀπὸ μισὸ μέτρο ἢ ... ἕνα. Ὁ. 90 ἢ. 50. ἐκεῖ. ἄκρη. μυτερὸ. γιὰ. νὰ ἐξάδει (τρυπάει) τὰ βόδια. τὴν ἐλιάνουν μυτερὴ ἢ ξύλο γιὰ κατασκευάζουν τὸ κατάστιχι βεργὰ λεπτὴ, σεφτὴ μήκους 1 μ. ἐκεῖ ἄκρη — ἀπόλυτα ἔξυστο ἀκριβῶς (τρίχια) ἢ δέρμα (πετσί) ἐπίσης ἕνας μέτρου μήκους.

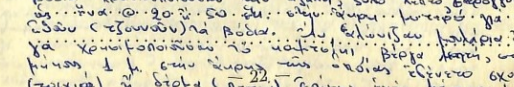

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

15) Πῶς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἁλωνίσματος ἑνὸς ἁπλώματος, δηλ. ἑνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἁλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἁπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἡλωνίζοντο καθ' ἡμέραν

Δίν. ... ἁλωνίζ. ... ἄλλο. ἄνωφα. μάνα ἁλωνί. Τὸ ἁλωνί. ὅτν. πάχος. πρέπει. 30 ἑκ. τὴ πρεπόσ-τερο ἀν ἦταν πολλὲς ἁλωνάτα τὰ ζῶα. Σύμφ. τὸν ἀντέρα. ἁλωνίζαν. μαζί. ἀπόω. ὥρα. 50. ἀντράκια. τὴ-γαν. τὸ πρωΐ. ἕνα ἁλωνί, ἕνα ἁλωνί ἀ.ο.ν. πολύ ἁλωνί ὅμως ἁλωνίζαν ἄλλο ἁλωνί. ἀνοίγαν ἕνα τὸν ἀντέρα.

90 κέντρα (διὰ τὰ ἄλογα)

90 κέντρα (διὰ τὰ ἄλογα)

16) Πῶς λέγονται οἱ ἁλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ νὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπόν; (ἐν Κρήτῃ: μάλαμα)

Δίν. ... ἄχαμ. ... μαλάνα. ἄνωφα. ...

17) Ποῖοι ἁλωνίζουν: ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς μὲ ἰδικά του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοὶ ἁλωνισταί (ἐν Αἰτωλίᾳ: βαλμάδες, δηλ. τσοπάνηδες) καλούμενοι ἁλωνιάροι καὶ ἀγωγιάτες), οἱ ὁποῖοι εἶχον βόδια ἢ ἄλογα καὶ ἀνέλαμβανον τὸν ἁλωνισμόν.

Ἁλωνίζαν οἱ ἴδιοι οἱ γεωργοί τὰ ἰδικά τους ζῶα. Σπάνια ἔρχονταν ... γαϊδουρια. ... βάλια. ... δὲν εἶχαν ζῶα ἐνοικίαζαν ... τὶ τὶ ἐργάτη ὁ ὁποῖος ἀνελάμβανε τὸν ἁλωνισμόν. Ἀφοῦ τὸν ἐκάναν αὐτὸν ἄρχιζαν ... ἀφοῦ τὰ ἁλωνιάρια. ἐκεῖ χωρὶς οἱ ἐκρεμαστανοί. Δὲν ἤξαν. Ἐκαλούσαν τὸ ἐργάτη τῶν ἀλωνιῶν ἀπὸ τὸ χωριό. Ἐκαλούσαν τὸν ἀγωγιάτη ἀπὸ τὸ χωριό.

18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου μὲ ζῶα καὶ μὲ ἁλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυς· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν μὲ χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

Δίν. ὑπάρχει. ἄλλοι τρόποι. ...

19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πάχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του;

Ἤρχαν τὸ κυρό ἀπὸ ἄγριο ἀπὸ μουλίκι. Ὁ μέγας σταχυοπάλ' ἤτανε ὅπου χωρίζει. Μόνο. αὐλῆς, ἀπὸ ... ἀφοῦ ... ἔκανε. μικρὸ. ἀπόμερα τὸ κτυρὸ ἀπὸ τὸ σιτάρι. τὶ κόπανο ὁ κυρὸς ἐκεῖ ἤθελε. ὁ. κόπανος. ἔχει. στρογγύλος. Ἡ ἐργασία. αὐλόρτα σιταριοῦ ἐτέρου μαφηλοποιοί, ἢ σιακολοί (σιακολόγοι)

Ἡ κοινὸ κοντὸ ξύλο.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἁλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου· (π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.) ; Καλλιεργούσαν ρεβίθια. Φ. μαύρα. Ἀλλὰ τὰ ἁλώνιζα μὲ ἄλογα ὁ Σουλάνη. Τὰ ρεβίθια καὶ ξεπάτωνα καὶ ἔβγαζα τὸ ρίζι καὶ τὰ ξεπάτωνα ἢ τὰ ἄλωνα μὲ μοσιά ὁ ἀγελάδα καὶ ἁλώνιζαν ὅλος μὸ κιτάρι.

κόπανος σφυρηλάτος

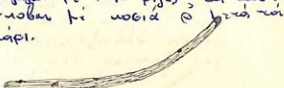

ξύλο κοπανιζόμενο διὰ τὸ κοπάνισμα μικροῦ ἀριθμοῦ δημητριακῶν.

σ. πελέκυς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ; Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων παραγωγῶν ; .....

.....

.....

.....

21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα. Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἁπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ; Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τόν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυς, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) .....

.....

.....

.....

.....

22) Κατὰ τὸ ἁλώνισμα διὰ τῶν ζῴων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμὸν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;.....

.....

.....

.....

23) Πότε τὸ πρῶτον ἔγινε χρῆσις ἁλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμὸς κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1) Πῶς λέγονται οἱ ἁλωνισμένοι στάχυες, ἑτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα· (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα πῶς λέγεται τοῦτο· (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ.....

.....

.....

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ; Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπόν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο. Ο σωρός εἶχε ἑπτὰ μικρὰ μὲ κόκκινα κουκάλια ἀφοῦ πρὸ τίμωνα τὸ ἔβαζαν ὁ πάπας ἀφοῦ τὸ σταιριάζει. Ὁ σωρὸς ἐλέγετο λεμνί.

.....

.....

.....

2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο... Ἐξύλινο μὲ μακρύ λάβα... ἢ ἀ. ξύλα).....

.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

3) Ποῖος λιχνῷ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

λιχνίζει ὁ ἄνδρας τὸ λιμνί. Ἀλλ' ἄν ἔχει ἕνα μέρος τὸ ἀκαρπο βαρύτερο ὁ πάπας ἀφοῦ τὸ ἀλέσουν ἀλλ' κοῦτε ἀνεμοριζόμενον.....

4) Πῶς λέγονται τὰ κονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὁποῖα μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἷς τινας τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κοντύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλώνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζῴων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

Ὅχι. Ἔκαμνε κατά τὸ λίχνισμα. Ἐλέγετο. Ἄχυρο. Ὁ καρπὸς μὲ ἀνεμο. Ἄν ἔκαμνε ἕνα βλάκωμα. Ἀχυρίζετο. Ἀπὸ τὰν σταχυς. Χωρὶς. Κλίμ. Ἀεροβόλιο.....

.....

5) Πῶς γίνεται ἡ ζεῦξις τῶν ζῴων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώνισμα ; Ποῦ ἀπαντᾶται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συνηθίζεται τοῦτο .....

.....

.....

.....

.....

6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα, πῶς γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τρὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου; ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

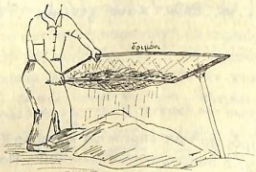

νων μὲ ὁπὰς διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) Χαλκιτοποιοῦσαν τά... διφάνι μεγάλο. ... μεσαγυκό διαμέτρου 1.50 μ. Πρίν ἀπ' τ' Ω μεγαλύτερο. Τό διφάνι εἶχε δαίν ἀπό τίς ὁποῖες μ' τίς μυνόμενες ἔπαιρνε πάνω πό σιτάρι Ω ἑπίνων ἰσοῦν τά πόζεαλα. Μ' ρυθμίνες μυνόμενες χωρίζων τό διφάνι... πλάγια.. Ω.. τά.. πόζεαλα.. ... δίπλα σωρό τά ὁποῖα ἐκεῖ πόζεαλα ὑπῆρχαν Ω πόκκοι εἰκαδιά τά ἀποθηκεύοντας ὡς κρῆμα τῶν δημητριῶν

7) Ὅταν ἑτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ; Ὁ.. μαστρός.. ἀρίν.. μεταφερθῆ σ' ἕνα ἐκεῖ σχηματίζε ἕνα μεγάλο σωρό. Ἔφερ.. πάντα χρόνο ἀπ' ἀλλοῦ.. τό σχῆμα.. ἀλλ' ὑπάρχει σταυρός ἐπί.. μ.. σχήματο.. τί.. τα.. σωρό.

8) Ἄλλα ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σῖτος, κριθὴ κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην. ... Πρίν.. μεταφερθῆ.. ὁ.. καρπός.. τόν.. μετρᾶνε σ' ἀλώνι.. χά.. νά.. δοῦν.. πόσο.. γέννησε.. ἔβγαλαν.

γ'.1) Ποῖαι ὀφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἤρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν ἐπιβραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

χωρητικότητά του εἰς ὀκάδας, εἰς κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνογράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).....

Οὐδὲν κρέας κατεβάλλετο. Εἰς τὸ ἀλώνι... 60 κ. τὴν ἡμέραν ἔφερνε τὸ σταρόλι (22 ὀκάδες) ὁ κύριος βιζύρας ἢ ταχάρι (11 ὀκάδες). Ἡ βιζύρα ἦτο ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ κοσκινοῦ τοῦ ἀχερδίου.....

μεσοσίτης

κουπάλος

Τὸ ταχάρι ἦτο ἴδιον μὲ τὸ σταρόλι ἀλλὰ διαφέρον εἰς τὴν χωρητικότητα μόνον.

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἀλώνι ;

α) τὸ παπαδιάτικο,

β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,

γ) τὸ γυφτιάτικο,

δ) τὸ ἀλωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα, χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν) ..Ὀχι... κατεβάλλετο τὸ ἀλώνι. Μόνον κατεβάλλετο τὸ ἀγροφυλακιάτικο τῶν κεφ. τῶν ἐλιωμένων. Τὸ παπαδιάτικο ἐν ὀλίγῳ ἀπαντᾶται. Ἐγώρισε κ. ἐκεῖ... ὁλίκια. Ὁ ἀγροφύλακας ἦ. ὁ. ὀκάδι. Ὁ ἐπιστάτης τὸ χρονιάτικο.

Ἄλλος ἄλλο τὸ ταχάρι ὁ τὸ σταρόλι. Δὲν ὑπῆρχαν ἄλλα μέτρα... ἀλλὰ τοῦτο... μεγαλύτερον. Ἀλλὰ ὅλοι ἔβγαζαν.

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγὴ (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ· ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἑκάστην περίπτωσιν τὰς σχετικὰς συνηθείας) Λαμβανόμενα... εἰς ἀποθήκας ξύλινα. Ἐκράτει δοκίμα χωρητικότητος 2-3 χιλιάδων ὀκάδων τὴν. Αἱ ἀποθήκαι ἦσαν ἐπὶ ἀγράσαν τὸ ἔδαφος κάτω εἰς ἀνάπαυσιν. Ὁ κ. οἰκοκύριος ἀριθμοῦσαν εἰς ἕνα μέρος τὰ σιτάρια.

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἀλώνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

κευσις εἰς τὴν ὕπαιθρον ; . . Τὰ . ἀλχυρα . ἐπιλιμαυ.τα . εἰς . ἀχυ-
ρῶνες , δαλίς , ἀτφινες , ἀναιμίνι . οἰνοβαρέλ . οἱ ἀλχυρ-
νὶ βέλν εἰς κάλυ ἐνὸ βαιτσε ὦ ποτε εἰλν ἀχρόν.
Τὰ τριτέφραν μὲ ἡμέρες . ἀπὸ . τὸ . δλίνι , τὰ ἀλαπάζν . ἔβν
ἀπὸ τὸ ἀκρίβωρ τοῦ ἀλωνίου μὲ τὰ ἀνέμια τὸ κοσκίνι , ὁ λόν.
ἐφερχναν ἔτσα ὦ τὸ ἀστέλνουν μὲ τὰ ἀνέμια τὸ κοσκίνι , ὁ λόν.

5) Πῶς εἴνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυς ἢ μετὰ τὸ ἁλώνισμα ; . Ὁ. γωρίνος σπόρος προωρίζετο σὰ σπόρο. Χώριζαν τὰ δύο . τὶα διά . ἄτερο ὦ τὰ ἔβαζαν χωρίσιά : "ἐκρίνανν σπόρο-τερα . ἔνα . δλίνι , ἢ . ἀτριωφέρνεν . μὲ . ἐνδυνατά . δίτσα ὦ τὰ δλίνιζαν κοντα.

. . . . . .

6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατασκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων, τὸ ὁποῖον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὄπισθεν τῆς θύρας κλπ ; . .

Ὀὐδέν . ἐχτιπάν . ἔνιλιν . δαζρχε . . . . . .

. . . . . .

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα της· ποῦ φυλάσσεται. πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; . . . . . .

. . . . . .

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν τόπον σας ἄναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὕπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστουγέννων, ἑσπέρας 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρτίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρας τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

. Πρὸ . τοῦ . 1920 . δὲν . συνήθιζαν . τὸ . ἄναμμα . φωτιᾶς . .
. εἰς . τὴν . ὕπαιθραν . . Μετὰ . τὸ . 1920 - 1930 . ἄρχεται . .
. τὴν . συνήθειαν . ἀπὸ . τὰ . χλόνια . χωριά . κατὰ . τὶς . ἀπο-
κριές .

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποίαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; . . . . . .

. Ἀνάβαινν . βάλις . ἀφτίεμ . τὰ . τριώδινν . . ἀν . ὁ . καιρὸς
εἶναι . καλός , ἀφοῦ . φορεμένν . μικρὰ . φωτιές . εἰς . πολλὰ . χω-
νιὲς ἐν σταυροδρομίᾳ ἢ μικρὲς πλατεῖες. Τὰ βραῦν τὶς
ἀπουρίες . . ἀνάβουν . πιρώνκρες . . Ἀ . ἢ . Β . εἰς . ὅλο . τὸ
χωριό . πολὺ . μεγάλες 30 —

2) Πῶς λέγεται ἡ φωτιὰ αὐτή; (π.χ. φανός, ἀφανὸς κλπ.). Τὸ λένε φλάς... φωτιά... μπαούς... μπαρμπαρία.....

β'. 1) Ποῖοι ἀνάπτουν τὴν πυράν· παιδιά, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος; Τὴν ἀνάβουν τὰ παιδιὰ ἐκεῖνα μὲ τὸ ἡλιοφώλιμο. Εἶναι μικρὰ. Ἀργότερα ἔρχονται οἱ ἡλικιωμένοι ὅ,τι ἔχουνε συναθροίσει... τὴν... μαζεύουν... μὲ... ἀργότερα. Ξύλα..

2) Ποῖος ἢ ποῖοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν. Τὰ κλέπτουν; Ἂν ναί, ἀπὸ ποῖον μέρος; Τὰ μαζεύουν τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὰ χωράφια ἢ τὰ κτήματα ἀφαίνα, μερικὰ φύλλα, θαμποί ὅ τὰ ἄλλα φαίνουν... μετὰ ἐκεῖ ξίνε αὐλίς. Τὴν κλοπὴ συνεχίζουν ἀργότερα οἱ μεγάλοι ἀπὸ τὰ αὐλὴ τῶν παριστεριῶν ἐκεῖ φωτιά. Κλέβουν ἀγάθια ἀπὸ κτήματα ἢ πουλάρια.

3) Πῶς γίνεται ἡ συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

Μετὰ τὰ φαγητὰ ἐβγαίνουν οἱ μεγάλοι ἐκεῖ φρεσιά. ἐξαφανίζονται ἀπὸ τὴν πόλη τὰ φωτιὰ πάω ἔδω φρόχαρε ἢ νύχτα ἀνάβουν ὅ ἀπὸ τὰ φωτιὰ ὅ τὰ πραγούδια ἔρχονε κόσμος πολύ. Μεγάλο ἐκεῖ μόνν ὅ τοῦς φωνάζουν ὅ τὰ χαρούντεν τοῦ παρακαλοῦν βιολίνε.....

γ'. Ποῖοι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, ξόρκια, ᾄσματα, κρότοι, θόρυβος. Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα. Ψυχιαρίζονται... ἐκεῖ. Φορεβάδις μόνοις, τραγούδια ὅ χορούς. Τραγούδαν ἐρωτικὰ συνήθως τραγούδια ἐρωτικά: Ἐρωτικὰ ἀγαπιάσσα, ἀφαιρώνεται ὅ ἄλλο. Ἐνδιαφέρον... Τὰ κυρίως χαρακτηρίνο ἐκεῖ: ἔχει ἀκριβῶς τὸν καιρό. Ἡ ἀγκαλιαρωδίς πολὺ ἐνδιαφέρον χαρακτήρα ἐπειδὴ ἐν σύνεται τὴν ἀκρωμορίας λέγεται, ὅτι ἔκαμαν ἀπὸ τοῦς κολλήματα ὅ χυδαίους ἄλλα ἀπὸ ἔλονε ἐκεῖνο κόσμο φρόνης.

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφὴ λεπτομερής)

Ἀφοῦ ἀνάψει τὸ κάρι ἀρχίζει ὁ χορός. Χορεύονται μὲ ἐμᾶς τὸ πλησιέστερο κοντά ὅ κατάφτιανοι μὲ μεγάλα βήματα ὅ κόλλημα ἀνάμεσα. Γίνεται ἕνα μεγάλο κύκλος ἢ ἔξω. Ἐκεῖ ἐβγαίνει μπλεκόνται οἱ κόκκαλοι. Μαζεύεται κόσμος. Ἐφαρμολογοῦν ὅ μανεβάνε... ὅταν τελειώνει ὁ χορός ἀνοίγουν τὴν φωτιὰ (ἔβγαν). Λίγο διαλέγουν. Φτιάνε τὸν ἐβρίσκουν. Ὅ νὰ χορεύουν τὸ μεγάλοι νὰ τὸν σύρίσουν τὰ παιδάκια ἄλλα ὅ οἱ ἄνδρες.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Δ' κ' 1)

Ζώης ἀριθμός τοῦ νεκροῦ δίδυμα νὰ παυφανεῖ
ὁ μὲν δίδυμον μιὰ γυναίκα πάντρεψε μιὰ αὐτὴ δίδυμα.

Καὶ στὴν θρόνη τὴν βραδυὰ μάγαχε αὐτὴ ἀγκαρνιὰ
ὁ τὸ δεύτερο τὸ βράδυ μάγαχε ἕνα κοπάδι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἁμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιᾶς κλπ.) ....

Καίγονται... ξυλοκάρια... κλίματα, κλαδιά. δένδρων,..

Ο. πλέκιονται... τροχοί. ἁμάξης.....

.....

.....

4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς) ....Δεν.. διαφέρει...

ποτέ... τέλος... τοποθετεῖται... Ἰούδας.....

.....

.....

5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

Τὸ Ὀλόκαυστο σὰν σύνδεσμος εἶναι τὸ τελευταῖο καρναβάλι. Ἀπὸ φωτιὲς τέρατα κατασκευάζονται καὶ ἀλλοιόλαχα, δεμένα... πρόσωπα... ἄλογα... κλπ. Ὁ κόσμος... τριγύρω. Ο ἴδιος, ἀφοῦ μὲ τὴν ἀρχὴ τὴν ἀνάβει τὴ φωτιὰ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἀρχίζει ἀπὸ ἐκεῖ ἀπὸ ἐκεῖ ἀπὸ ἐκεῖ ὅλοι ὅλοι μὲ χαρὰ ἀρχίζουν νὰ χορεύουν γύρω στὴ φωτιὰ... τὴν δυνατότερη Ο. ἀρχαιοθεῖκα... νὰ ἀντιστέκεται ἀπὸ ἀριθμοὺς κάθε χρόνο τὴ κατάστασι. Μὲ λίγα τὰ ἀναφέρθηκα Ο οἱ κάτοικοι χρησιμοποιοῦν κάθε τρόπους Ο οἱ κάτοικοι φρόνιμοι μὲ τὴν δυνατότητα τῶν ἀπομείνει. Οἱ γεωργοὶ κάθε λίγο ἔρχονται Ο βαλκόνια χορεύουν, τρώνε, ἀποκτήσουν νὰ φιλιόνται τὶ μέλλον μὲ ἀλλαγὴν χωνεύ Ο ἀρχαιοθεῖκα νὰ ἀναφέρουν Ο νὰ χαλάσουν μὲν χωνεύ. Ἐπιστρέφονται πολλοὶ τρόποι χωνεύ Ο σπίτια ὅλων τῶν ἀρχαίων ἀπομείνατο χωνευτήριο, σταφυλίνο τὶ καρυδένιο χαλβᾶ. γλυκό. Τὸ βράδυ τῶν ἀπομείνα κάθεται 2 τὶ 3 χωνεύ οἱ ὅλο τὸ χωριό Ο ἀρχίζουν. Ἀπὸ φλαμπουριὰ δὲ ἔχει ἡ πιὸ μεγάλη. Η λάμψη τῶν φώνται ἀπὸ αὐτὴ καμπιά, ἐνῶ τὰ τραγούδια ἀκουστῶν οἱ ὅλο τὸ χωριό.

[Ἰωάννα Μαρκινοπούλου, ἐτῶν 66 ἐτῶν. Η συλλογὴ ἔγινε ἀπὸ 10 - 26 Φεβρουαρίου 1970].

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ